

Jan Studnička

HORROR
S

TGM

Horory s TGM

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Jan Studnička

Horory s TGM – e-kniha

Copyright © CZECH NEWS CENTER a. s. 2025

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

*Věnováno všem, kteří taky viděli Vetřelce
v nevhodně nízkém věku.*

© Jan Studnička

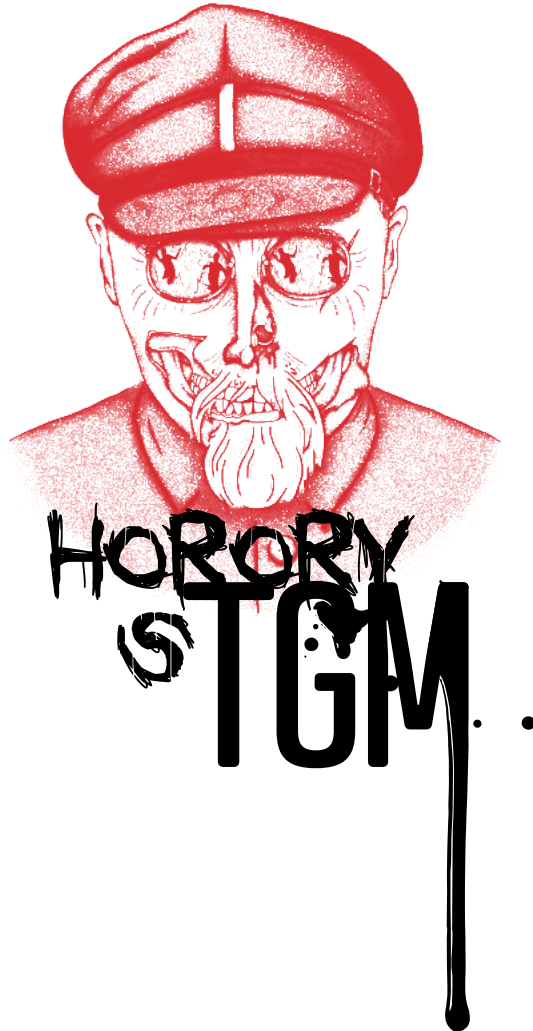
ISBN tištěné verze 978-80-88406-64-8

ISBN e-knihy 978-80-53030-41-0 (1. zveřejnění, 2025) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-53030-42-7 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-53030-43-4 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

Jan Studnička

Obsah

Dovolíte na okamžik?8

Tichá noc13
ilustrovala Anna Voříšková

Odemčeno43
ilustrovala Zora Pohlová

Narušitel69
ilustroval Lukáš Freytag

Osudy dobrého kultisty Švejka99
ilustrovala Kateřina Václavíková

Nenávist109
ilustroval Matyáš Namai

Viděli jste mě?.....137

ilustroval Jakub Mareš

Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary.....153

ilustrovala Jitka Rufferová

Hrozny.....171

ilustrovala Pavlína Strnadová

Vesmír z druhé kapsy.....219

ilustroval Viktor Svoboda

Na dně.....241

ilustrovala Gabriela Šupíková

Na počátku byla tma.....261

ilustrovala Kateřina Sudolská

Spis 07-c/1921.....283

ilustroval Michal Jeroným Rojan

Jak jsem se ženíl.....381

ilustrovala Iva Hadji Moussa

Příjemně hororový nádech.....391

ilustrovala Šárka Motýčková

Dovolíte
na okamžik?

Ještě než naprosto nevyhnutelně přeskočíte tuhle předmluvu, protože čtenáři je přeska-
kují snad ještě o trochu raději, než je autoři píší, dovolte mi poděkovat pár lidem. Jednak
jsou to ilustrátoři, kteří odvedli na atmosféře téhle knihy velký kus práce – každá povídka
dostala obrázek od jiného ilustrátora, a já je miluju všechny do jednoho. Obrázky i ilust-
rátory. Předně musím poděkovat své nejdražší Kateřině, která nejen tolerovala moje noč-
ní psaní, víkendové psaní, odpolední psaní, mluvení o psaní, nadávání na psaní a hlasité
předčítání, ale také vytvořila jednu z vnitřních ilustrací a především obálku. Říkal jsem
jí celé ty tři týdny, co zombie Masaryka tečkovala, jestli nechce použít nějaký „sprej ná-
stroj“, ale ona, že ne, „páč je to hnusný“. Takže všechny ty tečky na obálce jsou dělány
ručně. Je to nejspíš první obálka dělaná handpokem.

Obrovský dík si zaslouží Adam Balažovič, který celá léta funguje defacto jako editor
a dramaturg všeho, co napíšu, a pracuje jen za víno či velice občasnou protislužbu. Tahle
kniha by bez něj neexistovala.

Pokud jste fanoušci podcastu *Stanice hrůzy*, který společně s Terezou Kujovou ve-
deme, vítejte! Konečně ode mě dostanete něco strašidelného. A pokud jste poslucha-
či *Hodiny dějepichu*, pak tady dostanete konečně něco sexuálního. Oba podcasty mi
daly možnost zabývat se hororem a historií profesionálně, což je skrz naskrz splněný sen,
a tahle kniha je skoro stejně vaše jako moje. Takže největší dík samozřejmě patří vám
a Tereze samotné. Bez vás by tahle kniha nevznikla určitě.

No a pokud je tohle naše vůbec první setkání, těší mě. Snad se nevidíme naposledy.

Jo a mimochodem, všechny „reálné“ historické i žijící osoby objevující se v knize
jsou produktem autorské licence, takže neříkám, že se tak někdy chovaly nebo chovají.
Vydavatelství říkalo, že bych to sem měl pro jistotu napsat, což vám může napovědět,
kolik srandy vás čeká na dalších stranách.

Tááák, tohle je vyřízené a jestli chcete, můžete s klidným svědomím přeskočit jak zby-
tek předmluvy, tak texty mezi jednotlivými povídkami. Nicméně ti z vás, kteří jsou slovy
Dana Carlina „závislí na kontextu“ podobně jako já, tu mohou ještě chvíli zůstat.

Už jsou pryč? Cool.

Oukej, takže... Obecně se tvrdí, že vůbec první opravdový horor je román *Otrantský zámek* Horace Walpola z roku 1764. Literárně vzato je to poctivá gotika a má všechno, co by dobrý horor měl mít: kostlivce, duchy, strašidelné rytíře, věštbu, zamýšlený sex s vlastní snachou a z nějakého důvodu taky gigantickou přilbu, která spadne z nebes, aby rozdrtila neduživého teenagera. Víc hororů by mělo mít gigantické přilby, co padají z nebes. Je to zkrátka bomba a jednu z nejzábavnějších adaptací mimochodem naanimoval Jan Švankmajer. Je celá na YouTube.

Všichni ale tak nějak cítíme, že horor je starší. Že strašidelné historky si lidé vykládali od chvíle, co se stali lidmi. V Shakespearovi najdete čarodějnice i nemrtvé, středověké hagiografie jsou plné příšer, démonů a usekaných hlav, které stále mluví. Antické eposy jsou narvané vividními strašidelnými historkami o monstrech a sadistických božstvech... a Britské muzeum má tři a půl tisíce let starou babylonskou tabulku, na níž je vyobrazen duch.

Lidé se prostě od nepaměti navzájem rádi děsí. Dobrý horor, ať už filmový, herní, či literární ve vás jednak vyplavuje adrenalin, noradrenalin, kortizol, přináší příjemné pocity, pomáhá vám zapomenout na všední problémy a pomáhá s úzkostmi. Ale hlavně je horor fantastickým vypravěčským prostředkem, pokud chce vypravěč svou pointu vážně zatlouct do země. Ano, jsou na světě lidé, kteří hodnotí horor podle toho „jak moc se báli“, ale horor není pornografie, aby se jeho kvalita dala posuzovat dle tepové frekvence čtenáře.

Pravý horor je ve své podstatě vždycky o něčem jiném, o něčem, co autora děsí mnohem víc než duchové a příšery. Román *Frankenstein*, kupříkladu, obsahuje jedno z nejslavnějších literárních monster všech dob, ale to není to, co jeho autorku Mary Shelley tak děsilo a fascinovalo, že ne? Mary Shelley, která byla natolik fascinována smrtí, že přišla o panenství na hrobu své vlastní matky, pojmenovala román podle otce toho monstra,

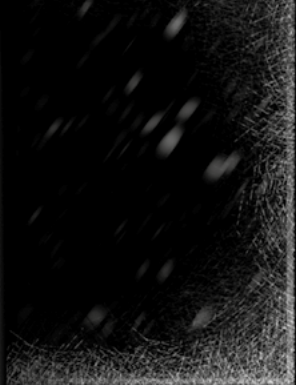
podle doktora Viktora Frankensteina, jemuž zemře máti a on pak vyzve na souboj smrt samotnou. *Řbitov zvířátek* přece není o nemrtvých dětech ani o indiánských démonech, je o tom, jak se zhroutí celý svět, když vám děcko vběhne do dálnice. Myslím, že *Armáda mrtvých* je o tom, co se stane, když dáte Zacku Snyderovi neomezený rozpočet, a vyděsíla mě k smrti. No a konečně bych řekl, že není náhoda, když Horace Walpole, o němž se vždycky tak trochu lowkey šeptalo, že ho lady Walpole neměla ve skutečnosti se sírem Robertem, postaví svůj *Otrantský zámek*, první hororový román vůbec, kolem pokrevních linií, témat otcovství a dědičnosti.

Zároveň ale pevně věřím, že by tahle témata měla být tak trochu neviditelná. Jak říká můj oblíbený publicista Noah Gervais: „Když se objeví Drákula a řekne vám: ‚Ten pravý horor je ve skutečnosti to, jak aristokracie vykořisťuje své poddané.‘ Tak... OK, dobrá poznámka, ale nemáte z něj zrovna strach, že ne?“

Proto by sbírka, kterou držíte v rukou, měla fungovat dvojsečně. Sami se rozhodněte, jestli vás víc děsí mimozemšťané, nebo současná geopolitika, jestli vám zrychlují tep spíš rodinné tragédie, nebo jeskyně. Případně obojí – u mě je to obojí. Každá z těch povídek vychází z nějaké jiné literární hororové či komediální tradice a je tematicky o něčem jiném, ale mají dvě věci společné. Lásku k Česku a lásku k historii.

Drtivá většina z nich se odehrává někde u nás, nebo aspoň poblíž, a ve dvacátém století. To má hned tři výhody: zaprvé mi to dá příležitost podělit se s vámi o cool příběhy české historie, zadruhé se domnívám, že horor kouše tím silnější, čím je blíže domovu a vaší ložnici, a za třetí... máloco je tak strašidelné jako Česko ve dvacátém století. Čeká vás spousta hrůz, násilí a perverzností.

Ale začneme zlehka, dokonce svátečně a ve velmi dobré společnosti. Takovou milou, téměř dickensovskou povídkou. Snad se nám to nezvrhne. Nalijte si vaječnýák, udělejte si pohodlí a následujte mne do Vánoc roku 1932...

ilustrace
ANNA VOŘÍŠKOVÁ

Tichá noc

Tak co, Pavelka? Něco, co stojí za zmínku?“ zahlaholí inspektor Bouše přes cigaretu, a i se sklenkou vaječňáku v ruce se opře o branku domu, aby se mohl vyklonit do ulice.

„Dobrý večer, pane inšpektor,“ mávne mu strážník Pavelka a za hlasitého křupání sněhu se k němu vydá přes ulici. Se všemi těmi vánočními světýlky okolo a pod pomalu se snášejícími vločkami vypadá v zateplené uniformě téměř svátečně, napadne detektiva. „Celkem nic,“ Pavelka dojde až k inspektorovi a zkouší zakrýt zaváhání za to, jak si dýchá do prokřehlých dlaní. Pak se rozhodne. „U Klofasů se křičelo a děti brečely, tak jsem tam zazvonil a dal tomu starýmu raplovi dvě po hubě. Měl by dát až do Novýho roku pokoj.“

„No jo, Vánoce,“ potáhne Bouše z cigarety, a zatímco mu uniká dým nosem, dodá: „Všichni jsou v nervu. Dobře jste udělal, Pavelka. Nate.“ Nabídne strážníkovi skleničku s koňakem. „No, nate, neupejte se!“

„Děkuju uctivě,“ pokývne Pavelka a zimomřivě do sebe obrátí její obsah. Trochu nejistě mlaskne.

Inspektor se uchechtne. „Slečna Scheinpflugová vařila osobně.“

„Je to moc dobré.“

„Že vás huba nebolí, takhle lhát na Ježíškovo narozeniny,“ plísnil ho Bouše pobaveně a tiše dodal: „Není to nic moc, ale vám trocha chlastu a cukru v tomhle mrazu přijde vhod.“

„Letos jste vyrazil na půlnoční k Čapkovým?“ zeptá se strážník téměř řečnický, když podává sklenici nazpět a pohodí hlavou k domu.

„Pan spisovatel se poslouchá skoro tak rád jako páter Putera,“ mávne Bouše rukou a ukáže ke konci ulice. „Dejte cestou pozor na kanceláře Židovského spolku, strašně rádi okázale zapomínají, že jsou Vánoce a nechávají přes noc prachy v seifu.“

„Rozkaz.“

„A koukněte mi i na starýho Schustera, je to kasař ze starý školy a jednou za pár let má tendenci jít ověřit, jestli se na Štědrej večer vážně samy votevřou kačený,“ inspektor zahodí nedopalek z cigarety. „Budete tu procházet zase za hodinu, je tak?“

„Je tak, pane inšpektor,“ kývne strážník.

„Tak já vám zas donesu něco k pití,“ detektiv si letmo stiskne krempu buřinky na rozloučenou a chvíli sleduje, jak se Pavelka vzdaluje rozzářenou ulicí.

Občas Boušeho přepadne taková nostalgická nálada, kdy si říká, že mu skoro chybí patrolovat v uniformě, a i když mrzne až praští, právě teď ho na chvíli přelije pocit, že by nic nedělal radši než volným policejním krokem štrádoval po pečlivě vyšlapané trase a kochal se vánoční Prahou.

Otočí se a vyrazí zpět do domu. Pečlivě si přede dveřmi oklepe boty od sněhu a uvnitř je otře do rohožky, pověsí kabát i buřinku na věšák. Dům je klidný a tichý, Bouše se opatrně protáhne chodbou až ke dveřím obývacího pokoje, jejichž mléčné sklo propouští teplé světlo.

„Venku všechno, jak má být,“ ohlásí pak uvnitř, opatrně za sebou zavře a se zimomřivým třením dlaní se usadí do pohodlného křesla u krbu.

„To je moc dobře,“ pronese spisovatel Karel Čapek měkce, jako by mu právě takhle zpráva chyběla ke štěstí. Pak se pomalu otočí k slastně se nahřívajícímu policistovi.

„Donesl jste další koňak, jak jsem vás prosil?“

„Sakra.“

„Hm.“ Čapek chvíli točí v prstech svou sklenku se zbytky vaječňáku a sleduje, jak se plameny z krbu odrážejí v broušeném skle. Pak zvedne neméně skelný pohled a zabloudí jím ke své holi, kterou tak neprozíravě nechal na druhé straně obývacího pokoje. Nikdy nebyl silný v počtech, ale i tak je mu jasné, že měl víc skleniček, než kolik kroků ho od hole dělí. A jako zkušený piják to vyhodnotí za předem prohranou bitvu.

Vzdychne, položí skleničku na stolek a za pomoci obou rukou se zvedne z křesla. Hmátne po pohrabáči a na několik kroků ho použije jako oporu. Maně ho napadne, jak bude Olga ráno zuřit, až najde na koberci stopy po šmouru. Opře se volnou rukou o horní hranu krbu a trochu pohrabáčem prošťouchne plápolající polena. Jedno se rozpadne na rudé řezavé uhlíky a vyletí z něj vějíř jisker. Pár mu jich dopadne na boty.

„Nemusíte se ostýchat,“ řekne pak líně přes rameno.

„Co tím myslíte?“ zabručí inspektor Bouše skoro znepokojeně, protože se pořád obává, že ho jeho přítel pošle do sklepa pro láhev té sladké břčky.

„Klidně si sundejte boty,“ uklidní ho Čapek, otočí se na něj a opře se žhavým koncem pohrabáče do koberce. Zasyčí to.

Bouše si otře poslední tající vložky z kníru a chvíli se na svého společníka upřeně dívá. „Chcete si vy sundat boty, Čapek?“

„Velmi!“ zvedne spisovatel důrazně pohrabáč jako kantor ukazovátka. „Byl to náročný večer, venku je všechno, jak má být, dámy se odebraly na kutě a bratra tím rozhodně nepohoršíme. Nemám pravdu, Josefe?“ trochu se předkloní a teatrálně si přiloží ruku k uchu. Odpovédí mu je jenom tlumené zachrápání z rohu místnosti. „Josef souhlasí.“

Bouše přikývne, trochu vrávoravě vstane, přisune si své křeslo ještě blíže plamenům a začne si rozvazovat tkaničky. Čapek se mezitím dokulhá až ke dveřím, kde cvakne vypínačem. Místnost se ponoří do útulného přití, kromě adventního věnce na stole teď jediné světlo poskytuje plápolající krb.

„Až se probudí, musím slečně Olze vzdát holt,“ zabručí inspektor způsobně a odloží svou vlastní skleničku od vaječného koňaku na konferenční stolek, co nejdál od sebe. „Je krásně sladkej.“

„A když vám prozradím, že jsem ho dělal já?“ nadhodí Čapek a vrazí hlavu do nitra parádní dubové skříně.

„Tak vám budu moct konečně říct, jakej je to patok,“ pronese Bouše s úlevou a mlaskne jako pes, který spolkl něco odporného. „Co jste do toho dal, proboha?“

„Já nic, dělala ho Olga, mě jen zajímalo, co si o něm skutečně myslíte,“ zahučí Čapek téměř nepřítomně z nitra skříně. „Nicméně se oba shodneme na tom, že při vší úctě k alchymistickým schopnostem mé drahé, si dnešní večer zaslouží,“ vynoří se zaprášenou lahví whiskey, „práci profesionálů.“

Bouše uznale kývne. „Fotr vždycky říkal, že řemeslo má zlatý dno.“

„Nebyl váš otec šílený alkoholik, který mlátil celou svoji rodinu?“

„Ale tesař to byl vynikající,“ pokrčí policajt rameny a natáhne ruku se sklenicí ještě zalepenou vaječňákem.

„Inspektore,“ věnuje mu Čapek káravý pohled. „To přece nemůžete myslet vážně.“ Volnou rukou sáhne po ve dřevě vyvedeném globusu a odklopí jeho horní polovinu.

„Sklínky v globusu, jo?“ ušklíbne se Bouše. „Když jsem tady byl minule, míchal jste kurare. Co bude příště, tajný chodby?“

„Když slíbíte, že přijdete zas, pořídím i vraždícího zahradníka,“ podá spisovatel Boušemu skleničku s whiskey. „Šťastné a veselé, inspektore.“

„Prosit,“ přituknou si.

Čapek upije a vymění si s inspektorem pochvalný pohled. „Já byl vždycky spíš pro sjednocenou Británii, ale vážně se domnívám, že až dopijem tuhle láhev, stane se ze mě irský nacionalista.“

„No,“ zamyslí se detektiv. „To jsem rád, že jste mě varoval takhle dopředu, protože já jsem vám chtěl k narozeninám dát pravou tatranskou borovičku.“

Čapek se chechtá a sklání se nad gramofonem. „Jenže Irové mají Michaela Collinse a Slováci Jozefa Tisa.“

„Šašek,“ ušklíbne se Bouše a usrkne whiskey.

„Ták, tady,“ mumlá pro sebe Čapek a pomalu spouští jehlu na rotující gramofonovou desku. Jenže jakmile se její hrot dotkne vinylu, rozeřve se gramofon na celou

vilu. Panikařící spisovatel trhne jehlou vzhůru. Oba gentlemani na sebe chvíli třeští oči, než je pomalu zvednou ke stropu, nad kterým spí jejich polovičky obou Čapků. Napjaté ticho přeruší jen Josefovo zachrápání na kanapi v rohu. „Uf,“ vydechne pak Čapek pobaveně. „Já to trochu ztlumím.“

„Prozíravé,“ pochválí ho Bouše.

Spisovatel opatrně pustí desku znovu a obývánkem se rozlinou tiché tóny anglicky zpívaných koled. „Vyhovuje?“ povytáhne obočí. „Uznávám, že to není Vzhůru hlavy a střelba do stropu, jak to rád děláte s bratry legionáři, ale říkal jsem si, že tyhle extravagance si necháme až na Silvestra.“

„To se stalo jednou,“ upozorní ho Bouše, zatímco prstem líně notuje do zvuku Rolniček.

„Ale ti němečtí turisté už se nejspíš k Flekům nikdy nevrátí,“ pochechtává se Čapek, zatímco si přes patu zouvá boty. Pokojně se usadí se skleničkou vedle inspektora a natáhne nohy ke krbu. Rozkošnický vzdychne. „Teprve minula půlnoc a je Boží hod. Můžem se tu nahřívát až do svítání.“

Jako by to byl povel, inspektor sáhne do náprsní kapsy saka a vytáhne pouzdro na doutníky. „Můžeme tu kouřit?“

Čapek si nabídne a vrazí si tlustý doutník mezi zuby. „Ne,“ procedí přes něj, než si ho žhavým koncem pohrabáče zapálí a nabídne inspektorovi.

„Díky,“ zamručí Bouše a párkrát bafavě potáhne.

„Myslíte, že se vašemu juniorovi líbilo to pero, co jsme mu dali?“ zeptá se Čapek, zatímco si prohlíží líně stoupající dým.

„Děláte si srandu? Všechny naše úspory teď padnou na inkoust,“ zabručí inspektor. „Ještě jednou děkujem, mimochodem.“

„Ále,“ Čapek mávne rukou. „Mohl bych ho zásobovat každé Vánoce až do smrti. Všichni mají pocit, že když jste spisovatel, nejvíc vás potěší pero. Protože logicky jako spisovatel žádné nevlastníte. Jak si jako lidé představují, že jsem psal doposud? Klackem a jehněčí krví?“

„U vás bych se nedivil ničemu.“

„No. A co jste přinesl mně, inspektore?“ střílí pak Čapek po detektivovi pohledem.

„O čem to mluvíte, Čapek? Dostal jste přece pletenou čepici.“

„A nevyměnil bych ji za nic na světě,“ přiloží si spisovatel dojatě ruku na hrudník.

„Tak vidíte,“ upije Bouše pokojně.

Gramofon na okamžik utichne, Čapek se k němu téměř zvědavě nakloní, a když se ozvou první tóny Tiché noci, usměje se. „Tuhle písničku zpívali vojáci na frontě během vánočního příměří.“

„Na západní frontě,“ upřesní inspektor. „Na východě se žádný příměří nekonalo,“ dodá pak pochmurně.

Oba zírají do plamenů, tlumenou hudbu narušuje jen občasné zapraskání dřeva.

„No tak dobře, něco pro vás mám,“ ozve se nakonec detektiv téměř nespokojeně.

„No!“ kopne do sebe Čapek zbytek sklenky a začne oběma dolévat. „Tak povídejte!“

„Je to přesně týden,“ věnuje Bouše spisovateli otrávený pohled. „Neděle sedmnáctýho. Ten víkend přišla ta strašná obleva.“

„Děcka odnaproti si mohly vyplakat oči nad svým sněhulákem.“

„Jo, mě vytáhli z postele brzo ráno, že maj na Vodičkově něco divnýho.“

„To citujete?“ povytáhne Čapek se zájmem obočí“

„To cituju. Divnýho, ale asi ne dost důležitýho, aby pro mě poslali auto, takže jsem musel až na Václavák elektrikou. Na čísle patnáct našli oběšenýho chlapa.“

„To je sice mimořádně depresivní, ale nic zvláštního na tom nevidím,“ zamračí se spisovatel.

„Protože jste ho neviděl,“ chmuří se inspektor a dívá se do plamenů. „Visel na půdě. Je tam takový to podkroví s těma hodně vysokýma stropama, víte? No, tak tam. Na celý půdě nic, jenom ozdobenej stromek a on na špagátu z trámu. Pěkně vysoko taky, špičky se mu vznášely do brej metr a půl nad podlahou.“

„Ozdobil si k tomu stromeček,“ řekne zaraženě Čapek. „Ježíšikriste. Jak ho našli?“

„Normálně,“ pokrčí Bouše rameny. „Babka v posledním patře si všimla, že jí zatejká do bytu, od tý oblevy. Takže šla zkontrolovat půdu, ale zjistila, že je zamčeno a zevnitř se line divnej smrad. V tom podkroví je přes zimu docela kosa, takže nebýt oblevy...

mohl tam chudák viset až do jara. Babka šla pro hostinskýho od Sudu, ty sídlej ve stejným vchodě, žejo. Hostinskej Prouza má univerzální klíč k baráku.“

„Á, Prouza!“ rozvzpomene se Čapek. „Neříkal jste tuhle, že je to stará konzerva? Kde by vzal univerzální klíč?“

„Vnutil jsem mu nový zámky,“ mávne rukou Bouše. „Říkal jsem mu, že je mně fuk, jestli má, nebo nemá mrazák nebo elektrickou pípu, ale bezpečnostní zámky, ať si pořídí, protože jenom za tuhle zimu ho vybrali dvakrát, a já tam furt musím docházet. No každopádně, ani svým univerzálním klíčem nemohl Prouza odemknout. Takže došli s babkou k tomu, že někdo zamkl půdu zevnitř a nechal klíč v zámku. Stopli strážníka na ulici, ten vyrazil dveře a... oběšenec.“

Čapek zamyšleně krabatí čelo. „No a znovu, co je na tom tak zvláštního?“

„Vy jste mě neposlouchal,“ uchechtne se detektiv kysele. „Měl nohy metr a půl nad zemí. Ale na celý půdě nebylo nic, jen ozdobenej stromek a on.“

„Neměl si na co stoupnout. Takže ho tam někdo musel vytáhnout,“ zamračí se spisovatel. „Ale říkal jste, že...“

„Půda byla zamčená zevnitř,“ zopakuje Bouše. „Žádný okna, žádná cesta, kudy by mohl případnej pachatel vzít roha. Mí hoši proklepali všechny prkna v podlaze, všechny stěny, okna... některý dokonce vytrhali. Nic.“

„Takže...“

„Takže šťastný a veselý, Čapek, to je dárek pro vás. Jak se dostal Jeroným Pokorný z Vodičkovy patnáct na ten trám, jestli ho tam nevynesl Ježíšek? A jestli mu někdo pomohl... jak se vypařil z místnosti, která nemá žádné východy?“

Spisovatel se chvíli fascinovaně dívá detektivovi do obličeje. „Mohl vylézt po tom stromu?“ uvelebí se nakonec pohodlně ve svém křesle.

„Ne,“ zavrtí inspektor hlavou. „Pokorný nebyl bůhvíjaký chlapisko, ale ta jedlička unesla sotva prskavku.“

„Vrah se proboural stěnou a zatloukl za sebou cestu novými prkny. Mohlo to být klidně už koncem podzimu, říkal jste přece, že kvůli zimě nemáte tušení, jak dlouho tam ten nebožák visel,“ zkouší to spisovatel.

„To mě napadlo,“ zvedne Bouše výstražně ukazovák od sklenky. „Ale hoši z technickýho mě ubezpečili, že všechny ty prkna jsou tam minimálně od začátku století pevně přibitý.“

„No moment,“ předkloní se Čapek. „Vy jste určitě musel zjišťovat, co byl tenhle Pokorný zač. Kdy se naposledy objevil v práci a tak.“

„S tím je kříž,“ potáhne inspektor z doutníku. „Pokorný se totiž živil jako básník. Často vycházel jenom v noci, takže sousedi ho moc nevidali a jeho kumpáni mi zase řekli, že se často na celý týdný zavíral v bytě a psal. V takovém případě si nechal nosit jídlo od Sudu. Podle toho, kdy ho viděli naposled a kdy si naposledy objednal jídlo... tipuju, že umřel někdy týden před tím, než ho našli. Ale jistě to vědět nemůžu. Tyhle umělecký typy,“ probodne spisovatele vyčítavým pohledem.

„Pokorný, Pokorný...“ nevěnuje mu Čapek moc pozornost. „To mi ale vůbec nic neříká. Neměl pseudonym?“

„Měl,“ pokývá hlavou inspektor. „Říkal si Boreás.“

„Boreás,“ zamyslí se spisovatel a s námahou se vyškrábe na nohy. „To je řecký bůh zimy a ledu, věděl jste to?“

„Jako v tu chvíli? Ne,“ zavrtí Bouše hlavou a otočí se za Čapkem. „Ale zjistil jsem si to.“

„Dokonce si myslím, že...“ spisovatel ani nedořekne a hrabe se v hromádce magazínů pod knihovnou. „Tady, Básníkův měsíc, tam jsem to... zamává výtiskem, posadí se na stůl a začne v něm listovat. „Pokud si pamatuju, byl tenhle Boreás mimořádně špatný básník.“ Na chvíli se zarazí, pak omluvně zvedne oči k pomyslným nebesům. „Ještě neměl tolik zkušeností,“ opraví se pak. „Kolik mu bylo?“

„Pěťadvacet,“ odvětlí inspektor znechuceně. „Mladej kluk to byl.“

„Asi kvůli nějaké ženě, nebo Vánocům, nebo obojí,“ přemítá Čapek, zatímco v tlumeném světle napíná oči a naklání stránky časopisu víc ke krbu, aby se mu snáze četl.

„Kvůli Vánocům?“ zopakuje Bouše opatrně.

Spisovatel pokrčí rameny. „A tak víte, jak to je. Na Vánoce člověk všechno cítí tak nějak silněji. Dojatí lidé jsou dojatější, veselí lidé veselejší, smutní lidé se věší,

tak už to bývá. Pro tu poslední skupinu je obzvlášť těžké, že před svátky není úniku. Všechna ta světélka všude, všechny ty reklamy v novinách a rozhlase. Neříkejte, že jste nikdy nezažil vážně příšerné Vánoce?“

„Ale zažil,“ zavrtí se Bouše. „V šestnáctém roce na Ukrajině.“

„Vždycky jste říkal, že Vánoce na frontě byl jeden velký večírek,“ povytáhne spisovatel obočí. Inspektor jen něco zamumlá a mávne rukou, takže Čapek pokračuje. „Tady,“ píchne prstem do stránky. „Boreás. Na úpatí mrazivého vrcholu.“ Odkášle si. „K andělům stoupám, ať už chci, nebo ne. K andělům stoupám po úbočí hory. K andělům stoupám, ruce mi křehnou. Jsme jako obrácené meteory.“ Rozpačitě zvedne oči. „No, určitě by šel vymyslet elegantnější verš na slovo hory. Třeba...“

„Bory,“ přikývne Bouše.

„Chtěl jsem říct navzdory, ale musím uznat, že vaše verze je originálnější,“ odloží Čapek měsíčník. Chvilí jen tak kope nohama ve vzduchu jako rozpustilé dítě. Pak ukáže prstem přímo na inspektora. „Oběsila ho babka s hostinským a pak ho jakože náhodou objevili!“

Detektiv zavrtí hlavou. „Prouza má neprůstřelný alibi, byl skoro měsíc ve špitále se zápallem plic. To se vám stane, když vožralej usnete koncem listopadu v parku,“ dodá. „A babka podle sousedů nedokáže sama pověsit ani prádlo.“

Čapek zakleje, sleze ze stolu, drapne z popelníku svůj doutník a natáhne dým do úst. Chvilí pajdavě přechází sem a tam. „Pokorný použil nějakou kladku a sám sebe jako protizávaží?“ nadhodí pak a nechává kouř unikat mezi rty.

„Ne. Jednoduchý uzel kolem krku, provaz a ještě jednodušší uzel kolem trámu.“

„Vrah byl zámečník a nainstaloval zámek do dveří už zamčený s klíčem z druhé strany!“

„Kdepak, zámek je možná starší než celá budova.“

„Boreás vylezl po stěně na trám, hodil si oprátku kolem krku a skočil dolů.“

„To by mu zlomilo vaz. Ale prokazatelně zemřel na udušení.“

„Jednou rukou se držel ve vzduchu lana a druhou si nasadil oprátku?“

„Žádné známky popálenin na dlaních.“

„Útěk střechou?“

„Neporušený tašky.“

„Vrah byl pořád v místnosti, když jste tam byli vy!“ rozzáří se Čapek.

„V přestrojení za jedli, ne?“ odfrkne si Bouše. „Nikdo tam nebyl, Čapek. Nikdo a nic. Vymeteno, nula, ani myš!“

Spisovatel si založí ruce na hrudi, doutník mezi zuby a chvíli se dívá na svého společníka. „A vy víte, co se stalo?“ Inspektor mu pohled opětuje, ale neřekne nic. Čapek si není úplně jistý, co by si z toho měl vzít, tak prostě jen vzdychne. „Užíval Pokorný drogy?“

„Protože nadnášej?“

„Protože mě to zajímá.“

„Co víme, tak ne,“ zavrtí detektiv hlavou.

„A měl s někým nějaké vážné problémy?“

„Libí se mi, jak uvažujete,“ natáhne Bouše ruku se sklenkou, aby mu spisovatel ještě dolil. „Pěkně policajtsky. Když nevíme jak, tak se podíváme po tom kdo a proč.“

„Něco jsem od vás pochytil,“ usměje se Čapek skromně a sám si lokne z lahve.

„Zbytečně,“ oplatí mu úsměv detektiv. „Nenašli jsme nic. Přátelé ho měli rádi, sice prý trpěl výkyvy nálad, ale už byl nějakou dobu v pohodě. Dokonce se začal v posledních týdnech vídat s nějakou dívkou.“

„Kdo to byl?“

„Alenka Písečná ze Žitné ulice. Pere v nuselských kasárnách.“

„A mezi nimi všechno klapalo?“

„Prej náramně. Dokonce měl naznačit sňatek.“

„To nedělá člověk, co si chce hodit mašli,“ poškrábe se Čapek zamyšleně na bradě.

„To jste ji neviděl,“ prohodí Bouše nenuceně.

„Ale no tak, inspektore!“

Detektiv zvedne obranně ruce. „Jen chci, abyste měl všechny detaily!“ Pak se uchechtne. „Kdybych se měl hroutit z každé smrti, ke které jsem přivolanej, tak bych

se musel brzy pověsit vedle Pokornýho.“ Zatímco mluví, odloží skleničku, přiklekne ke krbu a opatrně přiloží několik polen.

„Zkuste do toho ohně nedýchat, ať nevyhoříme,“ poradí mu Čapek a jak se před krbem ještě oteplí, povolí si vázanku a rozepne vestičku.

„Proč? Kolik má ten váš dryák procent?“

„Pětašedesát,“ odpoví spisovatel trochu nepřítomně. Vrazí si ruce do kapes a s vyhasínajícím doutníkem v koutku úst se dívá přes svůj oranžový odraz ve skle oknem do ulice. Přestává sněžit.

„To zní nebezpečně,“ dívá se Bouše podezíravě do své sklenky a krouží whiskey na jejím dně.

„Jsem vám říkal, že je to profesionální práce,“ mumlá Čapek stále ještě zahleděný ven. Světla pouličních lamp se odrážejí od neporušeného sněhu na zahradě a září do zamračené noční oblohy. „Chápu to tedy správně tak, že sám neznáte řešení téhle záhady?“ zeptá se pak, aniž by se otočil.

„Pokud jste si nevšiml, už jsem vám na to jednou odmítl odpovědět,“ odvěti detektiv.

„Hm. Řekněme, že ano. Zvažoval jste tu alternativu, kterou jste uvedl úplně na začátku?“ otočí se Čapek od okna.

„Co, že ho tam vynesl Ježíšek?“ ušklíbne se Bouše, ale když si všimne, jak se spisovatel tváří, úsměv mu ztuhne na rtech. „Ne, Čapek, ne. Ani náhodou, nenechám se zase namotat do vašich nadpřirozených hovadin, mám toho za posledních pár měsíců takhle!“ přejede si inspektor razantním gestem dlaní nad hlavou.

„Neříkám, že ho tam vytáhl Ježíšek, jenom...“ spisovatel trochu bezradně pokrčí rameny. „Třeba ten váš problém řešení nemá.“

„Škoda, že to nemůžu psát do papírů, moji práci by to výrazně ulehčilo,“ zabručí Bouše.

„Myslel jsem, že tak to dělá polovina kriminálky.“

Inspektor zahrozí vztyčeným ukazovákem. „Podpásovka, Čapek. Podpásovka.“

Čapek se rozhodne to přejít a ukáže k oknu. „Chápete ale aspoň trochu, co chci říct, že?“ zeptá se tlumeně.

„Popravdě ani trochu.“

Spisovatel nakloní hlavu na stranu a zatváří se skepticky. „Chcete mi říct, že na Vánocích není nic divného?“

„Co by na nich mělo být divného?“

„Pokorný kupříkladu?“ pokrčí rameny Čapek. „Všechny ty podivné legendy a pověry,“ přejde zpět ke křeslu a posadí se do něj. „Neříkejte mi, že vás trochu nemrazí jenom z toho, jak daleko do historie tyhle svátky sahají.“

„Čapek, na světě jsou baráky, který jsou starší než Vánoce.“

„Starší než dva tisíce let možná, ale ne starší než Vánoce, to bych neřekl,“ zavrtí spisovatel hlavou. „Tyhle slavnosti jsou mnohem starší než oslava narozenin Ježíše Krista. Tohle byla vždycky nejtemnější noc v roce. Dřív, než tady bylo lidstvo samotné. Vy děláte noční inspektore, netvrdíte mi, že se vám nikdy kolem Vánoc nestalo, že jste k ránu čekal na rozednění, a ono pořád nepřicházelo. Bylo zamračeno, byla druhá půlka prosince, minula šestá ranní, minula sedmá ranní, blížila se osmá, a ve městě byla pořád tma jako v pytli. A vás najednou na malý okamžik sevřela čirá leďová existenční hrůza, že už se nikdy nerozední. Že světlo už nikdy nepřijde.“

„Měl byste chodit dřív spát, Čapek,“ poradí mu bodře inspektor, ale pro jistotu si rádně přihne.

„Já si občas tak myslím,“ nenechá se Čapek vyrušit. „Že lidstvo vynalezlo oheň jenom proto, aby zahnilo tuhle tmu. A že nejvíc tihle naši předci svým posvátným plamenem svítili právě, když byla noc nejtemnější a nejdelší. Nevěděli o Kristu, neměli ani mluvit, ale byli svázáni tímhle primárním strachem z temnoty. A dokonce bych řekl, že staří pohané tohle věděli. Víte, kolik děsivých legend se týká Vánoc? Britové si vykládají na Štědrý den duchařské historky. Pak je tady Krampus, lesní démoni, vlkodlaci, na severu jsou to trollové a obří lidožravá kočka, na jihu jsou to čarodějnice! Dneska většina těch folklorních bytostí nosí lidem dárky, ale to je jenom zoufalá snaha lidstva vykřesat z téhle noci něco pozitivního. Ať už to byly pohanské svátky hojnosti, nebo narození Christkindla, ta tendence nechat přes noc rozsvíceno a doufat, že přijde ráno... Židé slaví v prosinci doslova Svátek světla. Po desítky tisíc

let se každou zimu všichni chováme jako dítě uprostřed temné chodby, které zoufale drží svíčku a doufá, že ho nic nechytne za nohu.“

Bouše se podívá Čapkovi do očí. „A vy si myslíte...“

„Že čas od času nás za tu nohu vážně něco chytne.“

„Proč mám z vás intenzivní pocit, že ještě před svítáním zažiju něco příšerného, Čapek?“

Spisovatel se pobaveně usměje, trochu se uvolní a znovu se opře do křesla. „Inspektore... znáte tu povídku o řádku stop ve sněhu, který najednou zničehonic končí?“

Detektiv se upřímně zamyslí. „Hmm, ne.“

„Aha!“ vystřelí Čapek prstem k policajtovi. „Já věděl, že jste tu moji knížku nečetl! A to jsem vám ji dával k narozeninám!“

„Vidíte, a letos jste to konečně pochopil a dal mi fusekle. Jak si lidi dokážou nakonec vždycky porozum...“

„Moje kniha,“ přeruší ho spisovatel významně. „Ta, která leží už tři roky u vás doma, obsahuje povídku Šlépěje. Je to o pánovi, který cestou domů z šachů najde ve sněhu řádku šlápot, které najednou končí uprostřed ulice, a zavolá na to policajty.“

„Proč?“ uchechtne se Bouše pobaveně. „Koho chce jako udat?“

„O tom ten příběh přesně je,“ pokyne mu Čapek. „O tom, jak lidé vnímají záhady a o tom, jak s nimi policie nechce mít co dočinění.“

„Čapek, napsal jste o mně povídku?“ položí si inspektor sklenku podrážděně na opěrku.

„Hádám, že to se budete muset zjistit sám doma,“ odvětlí mu Čapek sladce. „Pointou ale je, že ten případ jsem si nevymyslel, to se stalo.“

„Jo, určitě,“ přisvědčí detektiv nepřesvědčeně a prsty naznačí, ať mu jeho společník podá láhev.

„No, minimálně je to rozšířená legenda,“ Čapek se sehne pro láhev. „Píše o tom Dickens, zmiňuje se o tom Maupassant, dokonce Dostojevský v jedné novele popisuje něco podobného. A pak jsou tady případy, které nevycházejí z beletrie.“

Spisovatel podá inspektorovi whiskey a udělá několik váhavých kroků k psacímu stolu, kde chvíli listuje blokem. „Čtyřicetadvacátého prosince osmnáct set devadesát, dvacetiletý Oliver Lerch ze South Bend, Indiana. Obluzuje vzdálenou sestřenicí na vánočním večírku, pak vyrazí ven pro led. Společnost zaslechne křik, vyběhne ven, sledují jeho stopy, ty vedou doprostřed zahrady a pak končí. Zničehonic. Henry Smith, Anglie, Gloucestershire, devatenáct set pět, pětadvacátého prosince ve tři hodiny ráno. Vrací se s kamarádem z vánoční oslavy, podle všeho si jeho přítel skočí ulevit do křoví, a když se vrátí... nikde nikdo. Henry nikam neodešel, ve svých stopách se nevrátil, prostě zmizel. Osmnáct set šestnáct, služebná Angela Stromanová ze statku nedaleko Innsbrucku se vypařila na cestě mezi barákem a stodolou čtyřicetadvacátého prosince těsně po setmění. Zbýl po ní jen nedokončený řádek šlépějí ve sněhu a vědro. Šestnácté století, polská vesnice Osielsko. Známý recidivista Andrzej Wojcek, cituji kroniku: ‚zmizel uprostřed pole, neb si pro něj přišel sám ďábel v den narození Krista.‘“

„Znáte Poláky,“ mávne Bouše rukou, ale viditelně se ošije.

„Devatenáct set dvacet osm, před pouhými pěti lety,“ pokračuje Čapek a zvedne oči od zápisníku. „A pozor, tenhle případ je nejpozoruhodnější. Zátoka Dove, severovýchodní Grónsko.“

Detektiv se zamračí. „To je...“

„Za polárním kruhem,“ přisvědčí spisovatel. „Před pár lety jsem vyhrál v aukci v Kodani deník jednoho z vědců, kteří sloužili na stanici Danmarkshavn. Bylo to zajímavé čtení i pro laika, ale nejzajímavější byl tenhle záznam.“ Otočí stránku a čte: „Všichni jsme věděli, že si Einar někde po cestě k radiovému vrchu schovává zahrabanou flašku vodky, takže jsme ho po štědrovečerní večeři hecovali, ať pro ni zajde. Nenechal se dlouho přemlouvat, ale vymínil si dva doutníky za to, že se s námi podělí. Všichni jsme sledovali, jak si obléká kabát a vychází do noci. Nikoho z nás nenapadlo, že je to naposled, co ho vidíme.“ Čapek významně povytáhne obočí. „Že se nevrací nám došlo až po půl hodině a dalších dvacet minut nám trvalo, než jsme se odhodlali vydat se ho hledat. Einar odsloužil na stanici tři turnusy a noc

byla výjimečně klidná, nepřicházelo v úvahu, že by někde zabloudil. Vydali jsme se po jeho stopách podél provazu, který jsme natáhli mezi stanicí a návrším. Po několika stech yardech ale jeho stopy náhle uhnuly do strany a odbočily od provazu. Rozsvítil jsem lampu a společně jsme se vydali za ním. Jeho krok se viditelně prodlužoval a těžkl, jako by před něčím utíkal. Po jeho stopě jsme šli dlouho, dobrou míli, a pak najednou stopy končily. Kolem nebylo nic, co by nám mohlo být jen napovědět, kam zmizel. Jen míle a míle neporušeného sněhu.“ Čapek skloní zápisník a položí ho za sebe na stůl.

Bouše si promne můstek nosu. „Vy víte, jak vykouzlit vánoční atmosféru, Čapek.“

„To je to, na co narážím, inspektore. Tohle je ta pravá vánoční atmosféra.“

Inspektor vzdychne a cucne si whiskey. „Předpokládám, že máte nějakou teorii.“

„Měl jsem jich spoustu,“ dobelhá se spisovatel zpátky do křesla a trochu se k detektivovi nakloní. „Ale po letech přemýšlení jsem došel k tomu, co jsem navrhoval na začátku.“

„Že všechny ty lidi unesl Ježíšek,“ pokusí se Bouše o škleb.

Čapek pokrčí rameny. „Možná. Jenom mi řekněte, jak strašlivě tenhle Ježíšek vypadá, když před ním ostrřílený polárník vydrží vyděšeně utíkat celou míli hlubokým sněhem.“

„Nemyslíte si, že kdyby něco strašlivého unášelo lidi každý Vánoce, tak by se o tom vědělo?“ zadívá se na něj Bouše.

„Ne vždycky po všech zůstanou stopy ve sněhu... Navíc u lidí, kteří žijí sami těžko zjistíte, že zmizeli právě čtyřicátého,“ Čapek si doleje. „Uvědomil jste si někdy, že od nějakého třicátého prosince až do konce roku, na celý jeden týden, se celá západní civilizace úplně zastaví? A až v tom shonu začátku ledna si uvědomíme, že někdo chybí. Třeba je to jenom jeden člověk ročně. Oběť, která je potřeba, aby neskončily Vánoce.“ Spisovatel se zamyslí. „Aby se pětadvacátého rozešlo.“

Detektiv se chvíli dívá do ohně. „Jsem věděl, že když budu chtít zkazit Vánoce, že to můžu nechat na vás.“

„Naopak, inspektore,“ namítne Čapek se smíchem a dolije mu. „Poselství je stejné. Na Štědrý večer se držte pohromadě v kruhu rodiny či přátel. U rozsvíceného stromčku.“ Sám si cvrnkne z lahve. „Jenom teď už znáte důvod.“

„Pěkně děkuju,“ zabručí inspektor. „Jste si jistě, že ty sousedovic děcka brečely kvůli rozteklému sněhulákovi, a ne proto, že jim strýček Čapek vyprávěl o smyslu Vánoc?“ Trochu sebou trhne, když mu spisovatel položí ruku na rameno. „Co je?!“ vyštěkne, jako by ho něco vyděsilo a on se to pokusil zakrýt.

„Sněhulák.“

„Co s ním?“

Čapek se rozjařeně podívá Boušemu do obličeje. „Říkal jste přece, že na půdě byla zima jako v psírně, ne?“

„Říkal, no.“

„A tělo bylo objeveno proto, že babce teklo do bytu při oblevě, je to tak.“

„Je,“ zamračí se inspektor. „Co jste vymyslel?“

Spisovatel se zazubí. „Boréas přece chtěl vystoupat po ledové hoře k andělům, ne? Říkám, že si postavil na půdě hromadu sněhu, hodil si mašli, a když přišla obleva, sníl se roztekl a zničil babce v posledním patře strop.“

„Vypadáte se sebou spokojenej,“ prohodí lakonicky Bouše a přileje se do skleničky.

„Ale ne,“ zatváří se Čapek, jako by letos Ježíšek nikoho neunesl a skutečně byly Vánoce zrušeny. „Nad tím už jste přemýšlel taky, žejo?“

„Nad nejstarší detektivní hádankou na světě?“ ušklíbne se inspektor. „Jo, napadlo mě, že si strčil sníh pod nohy, říkal si ostatně Bůh zimy, ne?“

„A nic, hm?“ spisovatel si otráveně vezme láhev a taky si nalije.

„Smysl to dává Čapek, o tom žádná. Ale zaprvý, kdyby pan básník na ulici sbíral a pak nosil až na půdu tolik sněhu, že by se na něj mohl postavit, nejspíš by si toho

někdo všimnul,“ vysvětluje Bouše a nechá si od Čapka znovu připálit vyhaslý doutník. „Ale hlavně, sníh v Praze není žádná bělostná čistota, ještě před deseti patnácti lety možná, ale teď se vším tím smogem a autama... po sněhu vždycky zůstane nějaký svinstvo a kluci z techniky nenašli vůbec nic.“

„Takže žádný sníh Boha zimy?“ opře se Čapek otráveně zpátky do svého křesla. „Já vážně nevím! Jak říkám, budete se muset smířit s tím, že je to záhada.“

Bouše se natáhne pro pohrabáč a trochu se povrtá v krbu. „Nemám záhady v lásce.“ Nějakou chvíli mlčí, než se otočí zpátky na svého společníka. „Jste se ptal na moje nejhorší Vánoce. Chcete o nich slyšet?“

„Povídejte,“ přikývne Čapek a se zájmem si potáhne z doutníku.

Bouše si pořádně přihne a po rozhodném mlasknutí začne vyprávět s očima upřenýma do plamenů v krbu. „V šestnáctém roce jsem ještě pořád dřepěl v rakouských zákopech, nenašla se žádná vhodná příležitost k překonání Niemandslandu, abych se dostal k Rusákům. A naši důstojníci moc dobře věděli, co se nám děje v palicích, takže nás hlídali víc, než kdyby nás ubytovali v ženském klášteře. Celou moji feldkumpačku poslali do předsunutých pozic, abysme byli první na ráně při nepřátelském útoku. ‚Uvidíme, jak se budete s bratry Slovany vítat, až vás zasypou dělostřeleckou palbou!‘ to nám vždycky říkal Offiziersstellvertreter Richter, než nás nechal čistit latríny nebo ještě líp – vystavit.“

„Vystavit?“ zamračí se Čapek.

„Jo,“ detektiv vzdychne. „To byl v rakouský armádě poměrně populární trest, obzvlášť pro nás, co jsme chtěli dezertovat. Pokud vím, na západní frontě se to nedělo, ale na východní dost, obzvlášť pro to, co vám to dělalo s hlavou.“

„Tak co to je?“

„Prostě jste přivázal chlapa ke kůlu čelem k nepřátelským liniím. Nějakých třicet padesát metrů hluboko v oblasti nikoho. Nebo jste ho prostě pověsil za ruce na strom během plný nepřátelský palby. I chlapi, kterým se to nějakým zázrakem podařilo přežít, se prostě... pomátli.“

Spisovatel chvíli mlčí. „Richter byl ten typ člověka, kterému by se neměla dostat do rukou moc, že?“

Bouše se skoro nepřítomně uchechtne. „Kluci z jednotky by vám řekli, že jste se vyjádřil až zbytečně kulantně. Byl to krutej sráč, to byl Richter. Úplně nejvíc to odnášel voják Koudelík. Takovej bledej klučina z Brna, prej mu bylo osmnáct, ale vypadal tak na třináct. Zadrhával a měl tak neduživej obličej, že jste měl chuť mu pořád napovídat. Sem tam sebou nervózně tikal, párkrát dokonce při hlídce vystřelil do prázdna, tak byl ten kluk s prstem na spoušti v nervech. Dostal dva týdny vostrý basy a pak byl dokonce vystavenej, protože hystericky pobíhal po zákopu a křičel, že nás všechny zabijou. Vystavení ho trochu zklidnilo, ale začal bejt ještě divnější.“ Policajt si odkáše. „Vždycky, když jsme to koupili dělostřeleckou salvou, bulel jak želva. Mysleli jsme, že kvůli tý střelbě jako takový, že má strach z těch děl.“ Inspektor do sebe obrátí skleničku, ale je příliš zabraný do příběhu a civění do prázdna, než aby si všimnul, že je dávno prázdná. „Zažil jste někdy střelbu z artilerie?“

„Ne,“ zavrčí hlavou Čapek. „Jednou jsem byl na tiskovce v dělostřelecké laboratoři v Bořekovce a tam se...“

„To je hovno,“ přeruší ho Bouše vrtě hlavou. „Teda, je to strašně nepříjemný, když to střílí u vás, ale když jste na druhý straně balistickýho oblouku... Já nevím, co je na tom nejhorší. Jestli ten příšernej hluk v dáli, to hřmění, nebo to hvízdání při letu, kdy nevíte, kam to dopadne. A pak příšerný světlo a otřesy, u kterých máte pocit, že vám praskají kosti v těle a takovej rachot, že vám teče krev z uší. A to se opakuje pořád a pořád a pořád a pořád,“ inspektor sevře whiskovku, až mu zbělají klouby, a Čapek má na okamžik obavu, aby mu sklenka nepraskla v ruce. „A víte, co je na tom nejzábavnější?“ otočí se na něj detektiv s leskem v očích, hlas má chraplavější a chraplavější. „Že to je ta nejlepší možná varianta. Tohle utrpení je to nejlepší, v co můžete při

dělostřelbě doufat. Hned na druhém místě je příměj zásah dělostřeleckým granátem,“ Bouše se zadívá zpátky do ohně. „To je aspoň rychlý. Rusáci na nás v zimě devatenáct set šestnáct vytáhli svoji třísetmilimetrovou houfnici. Projektil měl v průměru tolik co pravítko, který nosí mladej do školy. Když něco takovýho přistane metr od vás, je to kurva rychlý. Horší to máte, když stojíte opodál. Viděl jsem vojáka, kterému výbuch urval nohy, vyhodil ho pět metrů do vzduchu a kluk přistál do bahna za zákopy. Přímo mezi nás a Rusy. Pořád při vědomí. Křičel tam o pomoc šest hodin, než se někdo z druhý strany smiloval a střelil ho do hlavy.“ Hluboký vzdech. „Za mě to ale úplně nejhorší měli hoši od ženistů. Občas se stalo, že je artilerie zastihla u úprav zákopů a prostě je pohřbila pod zemí. Nikdy jsme nenašli všechny, ale občas jsme při hledání narazili na kluky, co tam uvízli před dvěma třema tejdnama. A občas vypadali, že byli naživu několik dní. Dovedete si to představit? Celý dny čekat v absolutní temnotě na smrt? V hrobovém tichu otevírat konzervy a čekat až vám dojde vzduch? Dolejte mi ještě.“

„Cože?“ trhne sebou Čapek.

„Ještě mi tam cvrkněte,“ podává mu Bouše skleničku a snaží se roztáhat doutník.

„No jistě,“ potřepe spisovatel hlavou a poslušně inspektorovi dopřeje.

„Díky,“ pokývá detektiv a vyfoukne obláček dýmu. Hlas se mu trochu vrací do normálu. „No prostě, nic příjemného, tohle dělostřelectvo. Nikdo z nás se nedivil, že Koudelík pak vždycky chytá hysterák, ostatně často nebyl sám. Nikdo si ho moc nevšímal, nikdo se nechtěl přátelit s potrhkým klukem, to na frontě nosí smůlu. Víte, proč se mezi bráškama říká, že připalovat si cigaretu o svíčku přináší smůlu?“

„Ne.“

„Protože když si na frontě zapálíte o svíčku nebo petrolejku, ozáří vám to ksicht. A někdo vám ho za to ustřelí. S šílenýma lidma je to podobný, sice potřebujou vaši pomoc jako sůl, ale lákají k vám příliš mnoho pozornosti. Proto nám trvalo tak dlouho si všimnout, co je na něm nejdivnější. Přivezli ho k nám někdy v září, ale trvalo do půlky prosince, než nám došlo, že Koudelík nebulí jenom po a během bombardování. Ale i před ním.“

„Co tím myslíte?“ zamračí se Čapek podezíravě a vytáhne si doutník z úst. Za jeho zády gramofon dohraje a deska se s tichým šumem otáčí naprázdno. Ani jeden si jí nevšímá.

„To, co říkám. Kdykoli toho kluka přepadl hysterák, mohl jste si bejt jistej, že do hodiny spustí Rusáci kanonádu,“ Bouše hltne whiskey. „A nebylo to jenom jednou nebo dvakrát, kdepak, sledovali jsme ho týdny. S železnou pravidelností bez jakýkoli výjimky. Jakmile začal natahovat, bratři Rusové na druhý straně ládovali děla.“

„Jak je něco takového možné?“ visí spisovatel na inspektorovi očima a poslepu si prohmatává kapsy, aby našel zápalky.

„Co já vim,“ pokrčí Bouše chmurně rameny. „Samozřejmě jsme si mysleli, že musí o těch útocích vědět dopředu, že je to možná špion, kterej se během mise nervově zhroutil. Richterovi jsme to ale nenahlásili. Byli jsme kumpanie plná Čechů a jestli existovala šance, že máme člena ruský rozvědky, mohl nás dostat na druhou stranu Niemandslandu. Já a ještě pár hochů jsme ho v noci vytáhli za tábor a no... vzali ho mezi sebe. Rozumíte.“ Policajt trochu se trochu ostýchavě podívá na Čapka, ale když se setká s jeho vyčítavýma očima, radši uhne pohledem zpět k plamenům. „Prostě jsme mu dali trochu po tlamě a přidali pár kopanců. Aby se rozpovídal. A on se rozpovídal.“

„Byl to špeh?“

„Nevím, co byl, ale špeh rozhodně ne,“ Bouše si nervózně uhladí knír. „Cokoli, co se v něm ještě drželo přičetnosti se tímhle naším rozhovorem přetrhlo. Asi to bylo tím, jak o tom začal mluvit. Do té doby nejspíš dokázal předstírat, že všechno, co se mu děje...“

„Ale co se mu dělo?!“

„Krvavej muž se mu děl,“ polkne inspektor. „Tak mu říkal. Říkal, že vidá Krvavýho muže, chlapa v uniformě kompletně zmáčenýho krví. Nejdřív jenom jako vzdálenou postavu v mlze mezi naší a ruskou linií. Ale postupně se přibližoval a přibližoval, s každým dalším zjevením blíž a blíž a Koudelík mohl rozpoznat víc a víc detailů. Víte, jak jsem říkal, že nebohej kluk střílel do prázdna? Tak nestřílel do prázdna.“

Střílel na Krvavýho muže. Kterýho nikdo jinej neviděl. A v posledních týdnech už Koudelík i rozpoznával, co Krvavej muž říká.“

„On na něj mluvil?“

„Jednu větu opakoval. *Všichni tady zemřete. Všichni tady zemřete.* Když nám tohle Koudelík vyprávěl, už mu nebylo přes vzlyky a roztrženej ret skoro rozumět.“

Čapek chvíli mlčí. „Takže to, jak Koudelík pobíhal po zákopech a křičel, že vás všechny zabijou...“

„Prej se nás snažil varovat,“ zamumlá Bouše a mne si čelo, jako by si chtěl vyrvat mozek z hlavy. „Místo toho ho nechal Richter přivázat ke kůlu v zemi nikoho. Blíž tý... věci. Jestli Koudelík nebyl šílenej předtím, tak potom, co ho nechal Offiziersstellvertreter vystavit, definitivně byl. A ten kluk rozhodně blázen byl, všechno to, co říkal, všechno to, co viděl, co dělal, nejlogičtějším vysvětlením byla duševní choroba. Ale úplně upřímně, na východní frontě, když jste se rozhlídl po zákopech a po tom, co se tam dělo, co se tam říkalo, co se tam jedlo...“ Zavrtí hlavou. „Nejlogičtějším vysvětlením taky byla kolektivní duševní choroba. Což ovšem neznamenal, že se to doopravdy neděje. A navíc tady byla ještě jedna věc.“

„Krvavý muž se zjevoval vždycky před bombardováním. Proto Koudelík tak plakal,“ dodá Čapek tiše a sevře pevně opěradlo svého křesla.

Bouše krátce přikývne. „Klukovi bylo úplně jedno, jestli je, nebo není magor. Pošlete mě pryč, vždyť jsem blázen! Pošlete mě odsud do cvokhausu, pošlete mě kamkoli, já tady s ním už nechci bejt!“ Škemral takhle celou noc. A mohli jsme to udělat, dostal by se z fronty pryč, dostal by někde pohodlnou postel, pomoc, léky.“

„Předali jste ho lékařům, doufám!“

„Feldkumpačka se tenkrát rozhodla, že vědět o dělostřelbě hodinu předem je důležitější než duševní pohoda jednoho vojáka,“ odpoví suše inspektor.

„Bouše!“ vydechne Čapek šokovaně.

„Vy jste neposluchal, když jsem mluvil o bombardování?!“ vyštěkne vztekle policajt. „Jak příšerný to je pro stovky a stovky lidí najednou?! Víte hovno, Čapek!“ Bouše třískne dopitou skleničkou do stolu, to ho nejspíš trochu uklidní a pokračuje:

„Snažili jsme se mu tam pobyt zpříjemnit, dávali jsme mu naše přiděly rumu, dvě deky, bohatý přiděly jídla!“

„To teď obhajujete přede mnou, nebo před sebou?“ zeptá se spisovatel upjatě a dolije si whiskey na dva prsty.

„Nic neobhajuju,“ odsekne inspektor podrážděně. „Taky nic z toho nestačilo. Koudelík na tom byl s každým dalším bombardováním hůř a hůř. Křičel, že je Krvavej muž pořád blíž a blíž... Pár dní před Vánocema se pokusil podřezat si žíly vlastním bajonetem. Navíc hrozilo, že na to přijde Richter, takže jsme Koudelíka přestěhovali do podzemní místnosti pod krytem a přivázali ho tam k posteli. Drželi jsme služby, vždycky ho někdo krmil, vyměňoval bažanta a často i roubík... A hlídal, jestli se náhodou neobjeví Krvavej muž. Protože i v tomhle stavu fungoval Koudelík jako alarm naprosto bezvadně.“

„Ježíšikriste...“ spisovatel si vyčerpaně mne můstek nosu.

Bouše se během vyprávění na svém křesle nahrbí tak, že vypadá, jako by se měl každou chvíli zhroutit. Čapkovi už se vyhybá pohledem. „Víte, jak jsem říkal, že já žádný vánoční příměří nezažil? Bylo to jednak proto, že Rusáci slaví Vánoce v lednu, ale hlavně proto, že vrchní velení Spolku i Dohody došlo k tomu, že bratříčkování se s nepřítelem je nebezpečný. Od roku devatenáct set patnáct dál měly všechny armády na čtyřiadvacátýho a pětadvacátýho prosince nařízený masivní bombardování nepřítele. A my jsme si jako naivní idioti na ten večer ozdobili jedličku.“ Chvilka těžkého ticha. „Jako Pokorný.“

„Bylo to...“ Čapek jakoby chvíli hledal vhodné slovo. „Hodně zlé?“

„Nic horšího jsem nikdy nezažil,“ zavrtí inspektor hlavou. „Koudelík málem přerval pouta. Řval a ryčel jako zvíře několik hodin, než se na obzoru ozvalo to hřmění. Už jenom ty odpaly na druhý straně fronty jsem cítil hluboko v hrudníku. Díky tomu nešťastnému klukovi jsme se většinou dokázali včas poschovávat nebo stáhnout, ale tohle... před tímhle se nedalo utýct. Bylo to, jako by se na nás sesypal konec světa.“ Bouše zrychluje tempo řeči, jako by chtěl mít ten příběh už konečně za sebou. „První vlna výbuchů srovnala se zemí celý stanový městečko, další byla soustředěnější a vyryla

do země hlubokou rýhu. Jako kdyby Rusové doslova zjizvili planetu. Z uší mi chcala krev, ale přes všechno to příšerný pískání jsem pořád slyšel další a další detonace. A nějakou záhadou Koudelíkův řev. Možná to trvalo hodiny, možná pár minut, netuším. Mně to přišlo jako věčnost a pak mě díkybohu trefil do hlavy kus trámu, který vyletěl ze zákopovýho pevnění. Ztratil jsem vědomí.“

Bouše mlčí skoro minutu a Čapek se po celou tu dobu neodvážá říct ani slovo. Nakonec se inspektor znovu rozpovídá. „Když jsem přišel k sobě, byla všude tma a kouř. Mohl jsem si vykašlat plíce, někdo mě tahal na nohy. Byl jsem kompletně zmatenej, ale s pomocí se mi podařilo vstát. Pár kluků od nás dávalo dohromady každýho, kdo jevil alespoň základní známky života. Moc nás nebylo. Kouř si pomalu sedal a začalo být jasné, že tahle salva úplně vymazala celou naši předsunutou pozici. A potom...“ Inspektorovi klesne hlava a pokračuje dutým hlasem. „Se ze tmy vynořila ta postava. Byl to Koudelík. V uniformě. Celej zmáčený krví, od hlavy až k patě. Všechni tady zemřete! Všechni tady zemřete! Všechni!“ Ječel to na nás a furt to opakoval. Furt, pořád dokola. Zmocnila se mě naprostá hrůza. Mě a všech kolem. Ani nevím, kde jsme na to vzali síly, ale... rozběhli jsme se. Hnal nás příšernej strach, strach z Krvavýho muže. Padal jsem, zvedal jsem se a utíkal k ruským liniím. Doběhlo nás jenom několik.“

„Inspektore, já...“ Čapek chce něco říct, ale vůbec netuší, jak by měl pokračovat.

Bouše ho ale stejně neposlouchá. „Takhle jsem se dostal do ruskýho zajetí a pak k legiím. Protože jsem viděl Krvavýho muže. Tenkrát na Vánoce.“ Zvedne hlavu a otočí ji na spisovatele, jako by ho zaregistroval po dlouhé době. Pokusí se o úsměv. „A od té doby každý další Vánoce.“

Čapek si až teď uvědomí, že detektivovy oči vůbec nesměřují na něj, ale skrze něj. Směrem k oknu, které má za zády. Po šiji mu přejede tak silný mráz, že ho to téměř paralyzuje. Skoro násilím se donutí otočit se a...

Boušeho ruka mu dopadne na rameno a inspektor vyštěkne: „Baf!“

„FUJ!“ Spisovatel s jeknutím vyskočí na nohy, musí se opřít o stěnu, jak zavravorá a má pocit, že mu srdce každou chvílí vyskočí z hrudi. Trvá mu celou sekundu, než mu dojde, že se před ním inspektor láme smíchy v pase. „Jste normální?!“ vykřikne.

„Britové si přece,“ dostává ze sebe Bouše mezi záchvaty hysterického smíchu, „vyprávějí na Vánoce duchařský historky!“ Další salva smíchu. „Měl jsem pocit, že se to k tý whiskey hodí!“

Čapkův bratr Josef vzadu na kanapi hlasitě zachrápe nad vším tím ruchem a přetočí se na druhý bok.

„Vy jste se úplně pomátl!“ syčí Čapek a rozdýchává zděšení s rukou na hrudi. „Chcete mě zabít, nebo co?!“ Jak mu šok pomalu odchází z těla, přistihne se, že je inspektoro-vo veselí doslova nakažlivé. „Takže nic z toho není pravda?“ zeptá se s utrápeným pobavením.

Bouše vrtí hlavou. „Krvavej muž se vyprávěl ve všech zákopech fronty. Trénoval jsem to tři měsíce!“ ukáže vztyčené tři prsty a pořád se chechtá, když si dolévá štedrou dávku whiskey. „Přesně jsem věděl, že mě budete zase krmit nějakýma nadpřirozenýma nesmyslama! Spolkl jste mi to i s navijákem, kdybyste se viděl! Áááá!“ vydá ze sebe spokojený zvuk a pohodlně si poposedne na křesle. „Šťastné a veselé, Pepíku!“ popřeje sám sobě, když vidí, že mu k jeho úspěchům Čapek odmítá pográtulovat.

„Hlavně, že když vás požádám o konzultaci k povídce, tak máte strašně moc práce!“ ušklíbne se Čapek uraženě a belhá se zpátky ke svému místu. „A v soukromí si píšete horory!“

„Ale no tak se nedurděte!“ poplácá ho detektiv bodře po rameni. „Historka je to dobrá, ne?“

„Dickens by vám ji mohl závidět,“ uzná spisovatel znaveně. „Mohl bych vás z fleku zaměstnat jako povídkáře. A herce!“

„No, to zas nepřehánějte, většina vašeho divadelního publika doufám není ani z poloviny tak ožralá jako jste teď vy,“ směje se inspektor.

Čapek musí uznat, že na tom něco je. Vyčerpaně vezme do ruky svou sklenku a přiloží si ji k čelu. „Škoda, že nemáme led, teď bych ho docela...“ Zarazí se.

Bouše povytáhne obočí. „Něco vás napadlo, Čapek?“

„Led!“ otočí se spisovatel vzrušeně na svého přítele. „Říkal jste přece, že Pokorný bydlel nad hostincem U Sudu!“

„Správně!“ Bouše ve výjimečně dobrém rozmaru zabuší dlaní do opěrky křesla.
„Takže?“

„Náš mizerný básník nemusel nosit špinavý sníh z venku,“ uvažuje Čapek nahlas a překotně. „Říkal jste přece, že jenom tuhle zimu vykradli hostinského Prouzu hned dvakrát!“

„No...“

„Jednu z těch vloupaček provedl sám Pokorný, Bůh zimy a ledu! A protože Prouza nemá mrazák, jak jste zmiňoval, nemusel básník tahat na půdu špinavý sníh z ulice, ale krystalicky čistý led, kterým Prouza ve sklepě ledoval potraviny!“ zvedne Čapek nadšeně prst do vzduchu.

„Už jsem se bál, že na to nepřijdete!“ Bouše mu přitukne se širokým úsměvem.

„A babce zatékalo do bytu sice kvůli oblevě, ale ne ze střechy, ale z těch ledových bloků,“ dokončuje Čapek už jenom sám pro sebe. „Ale to jsem přece říkal!“

„Ne, říkal jste sníh, to se nepočítá,“ zatváří se inspektor přísně.

„Vždyť je to skoro to samé!“

„Chtěl byste, aby kriminálka při vyšetřování vražd skoro fungovala?“

Čapek nespokojeně vzdychne. „Asi ne, máte pravdu.“

„Tak vidíte! Kolik máme hodin, Čapek?“

Hostitel se nakloní přes opěradlo křesla a zamžourá do tmy. „Je přesně jedna.“

„No to nám to krásně vyšlo,“ vstává inspektor a připaluje si polínkem z krbu dávno vyhaslý doutník. „Co byste řekl tomu, kdybychom se zachovali vánočně a nechali strážníku Pavelkovi něco od cesty?“ Zvedne ze stolku nedopitou láhev whiskey, ještě v ní na pár hltů zbývá.

„Vlastně rád,“ spisovatel se s námahou zvedne. „Čerstvý vzduch mi na můj infarkt udělá dobře.“

Pánové se s opileckou iracionalitou tiše proplíží chodbou, aby nerušili dámy v patře, navléknou se do kabátů a narazí si na hlavy klobouky. Když Čapek otevře dveře do zahrady, štípne je v nose ledový vzduch prosincové noci. Dávno už přestalo sněžit a celé město září vánočními světýlky a čistotou, kterou může poskytnout jen

neporušená peřina sněhu. Po chodníku vede jen jedna jediná úhledná stopa šlépějí, které za sebou nechal volný policejní krok. Míjí Čapkovu vilu a mizí za rohem ulice.

„Museli jsme ho minout,“ zahlaholí Bouše, najednou opilý vším tím pohybem. „Chcete se projít a dohnat ho? Policajti nikdy nechodí rychle, když nemusí.“

Čapek jenom přikývne, za podpory své hole opustí zahradu a vydá se po stopách strážníka Pavelky. „Uznávám,“ řekne pak blahosklonně, bafaje z doutníku. „Možná, že na Vánocích není nic strašidelného. Ale magické jsou, to jim musíte nechat.“

Bouše si strčí láhev pod kabát a ruce do kapes. Rozhlédne se po ulici, zkušeným okem zachytí papírové a dětskýma rukama vystřihované vločky v oknech, všimne si pokoje činžovního domu, kde ještě svítí vánoční stromeček, a nakonec se i trochu rozněžní nad po okraj nacpaným krmítkem pro ptáky na Čapkově zahradě. Pod nohama mu to nádherně křupe. „Magický jsou, to nepopírám,“ uzná s úsměvem.

„Šťastné a veselé, inspektore.“

„Šťastný a veselý, Čapek.“

Detektiv a spisovatel v povznesené náladě sledují stopy až na okraj ulice, tam zahnou a jdou podél řádku šlépějí až do místa, kde řádek uprostřed chodníku nevysvětlitelně končí.

Angličané si skutečně na Vánoce libují v duchařských příbězích a Charles Dickens je nejen nejslavnějším autorem vánočních duchařin, ale podle většiny literárních vědců i zakladatelem téhle milé tradice. Taky by programové rady ČT nebylo, kdyby mezi *Prince Bajaju* a *Tři oříšky pro Popelku* šoupla na Štědrý den *Šestý smysl*.

Češi mají nicméně vlastní vánoční tradici, neméně kouzelnou. A to je tradiční vánoční vysílání filmů pro pamětníky. Mezi mé nejoblíbenější patří pochopitelně *Kristián*, protože je to absolutní vrchol starého Barrandova, ale co si nenechám ujít žádné Vánoce, je právě *Štědrý večer pana rady Vacátka*. Praha třicátých let, to je ostatně naše viktoriánská Anglie, naše slavná a okouzlující éra. A detektivové legendární pražské Čtyřky jdou s Vánoci dohromady stejně krásně jako Ebenezer Scrooge.

I proto to byli Karel Čapek a inspektor Josef Bouše, kdo nás provedli dickensovskou povídkou. Symbol první republiky a ranař rady Vacátka pro mě dělají Vánoce Vánocemi. A je tu ještě jeden důvod, proč jsme začali s nimi, ale ten si povíme později. Pro teď zapomeňme na sváteční zasněženou Prahu, míříme do červencového lesa někdy v polovině devadesátých let minulého století.

Tentokrát se bohužel budeme pohybovat v mnohem horší společnosti, než tomu bylo v Čapkovic vile.

ilustrace
ZORA POHLOVÁ

Odemčeno

Mohlo mi být šest, nebo sedm, když jsem potkal ďábla. Možná to byl ďábel, možná ne, možná to byl prostě nějaký úchyl, ale v mých očích v tom vlastně nikdy nebyl moc rozdíl.

Stalo se to jednoho devadesátkového léta, trávil jsem tenkrát prázdniny u babičky. Byla to babi z tátovy strany, mohlo jí být už k sedmdesáti, ale i po tom, co děda zemřel, pořád kolem baráku všechno obstarala. Zakládala si na tom. Pamatuju si, že jí táta při každé návštěvě říkal: „Mami, tak pronajmeme vedlejší budovu a bude. Mami, na co budeš mít nový králíky? Mami, když ti dojdou brikety, tak řekni, nemůžeš ve svém věku štípat v dešti dřevo na otop. Mami, mami, mami...“

V mých očích ale babička nebyla ani trochu stará. Měla vrásky, to ano, ale o to hlubší a vlídnější měla úsměv. Všechnu práci zastala, a hlavně všechno věděla. Nejen, že celé dny trusila lidová moudra typu „Když se budeš válet v tý trávě, vlezte ti do ucha škvor!“ a byla nikdy nekorunovanou gaučovou královnou AZ Kvízu („Kilimandžáro, ty tupče! A to si říká inženýr, jo?“), ale byla taky geniální detektiv.

Dneska bych asi řekl, že byla pěkná drbna, ale pamatuju si, že jsem byl jako dítě kompletně unesen jejími dedukčními schopnostmi. Vždycky stála v okně, pila turka, kouřila tu svoji jednu denní cigaretu, říkávala jí „dovolenková“, a soudila lidi, co chodili kolem chalupy. „Starej Knobloch jel zase do města sám. To se Knoblochová někde

peleší se starostou. Chudák chlap.“ Když jsem se pak ptal, který z těch pánů je chudák, jestli pan Knobloch, nebo pan starosta, babi lakonicky prohlásila: „Oba.“ Nebo, a to mi vážně utkvělo: „Mařka odvedle pije čaj. V sobotu odpoledne, takhle na zahradě. To vona bude zase těhotná, jinak už by byla dávno na hadry.“

Když se o půl roku později narodil Mařce Kubenkový chlapeček, vzpomněl jsem si na babičku a uznale pokýval hlavou. Ale nikomu jsem nic neřekl, protože naše „detektivní okénko“, jak tomu říkávala, bylo naše společné tajemství. „Tvůj táta nemá rád, když drbu lidi,“ smála se vždycky. Když se smála, měla ty nejmodřejší oči na světě.

Trávil jsem u ní na chalupě dobrou polovinu prázdnin a hromadu víkendů během školního roku. K nelibosti prarodičů z matčiny strany, pochopitelně. Ale jak oni, tak maminka museli uznat, že horská vesnička v Krušnohoří skýtá pro malého chlapce mnohem lákavější dobrodružství než panelák v Ďáblicích. A jaká dobrodružství! V mojí hlavě byl Harcov se svými třemi sty obyvateli jako poslední výspa civilizace v Amazonském pralese, vesmírná stanice nebo ostrov pokladů. Romantické místo obklopené nevyčerpatelnou zásobou nebezpečí, vzrušení a zajímavých postav. Místo „zdravě přiměřeného riskování“, jak říkával večer v televizi pan Rosák a babi se tomu vždycky chechtala.

Kromě babičky byli mými nejoblíbenějšími kumpány Vojtík Kotouz a Markétka Hašková. Pravděpodobně jediné děti mého věku na vsi. Jako malý jsem k smrti nenáviděl tu rámcovou dospěláckou představu, že když jsou děti přibližně stejně staré, stačí je dát k sobě a ony už si k sobě najdou cestu. Asi jsem byl na výběr kamarádů náročný, ale Vojtík s Markétkou byli dost možná nejlepšími kamarády, které jsem v dětství měl.

Ji jsem miloval platonickou láskou. Dokonce víc než Xenu, princeznu bojovnici. Až do svých deseti let bych vyměnil všechny ženy světa za jednu pusou od zlatovlasé Markétky v zablácené teplákovce. Ona ale byla nejspíš zamilovaná do Vojtíka, a já ji nemohl vinit. Vojtíka jsem totiž uctíval hlouběji než svůj cit k Markétce. Byl zrzavý, pihovatý a uměl hodit kámen tak, že trefil korouhvičku na střeše omšelé kapličky za městem.

Zatímco já byl městské dítě, Vojtík byl na vsi jako doma. Patřil tam, do hlubin Amazonského pralesa. Byl to přirozený dobrodruh a v mé hlavě nebyl v podstatě rozdíl mezi ním, Indym Jonesem nebo Hanem Solem. Málo se to ví, ale nový Harrison Ford se narodil v Harcově a dneska dělá manažera Tesca v Sokolově. Markétku si nevzal, ta se nakonec vdala za doktora z Německa a bydlí někde v Regensburgu, pokud vím.

Každopádně to byli oni dva, kvůli kterým jsem toho horkého červencového odpoledne potkal ďábla.

Příšerně mi třesť hlava, zvedá se mi žaludek. Před sebou mám jen neproniknutelnou bělobu a v uších pískot. Zběsile hmatám rukama po okolí, snažím se něčeho chytit, ale nic nenacházím. V příšerné panice chci padnout na kolena a dotknout se rukama alespoň podlahy, ale zjišťuju, že to nejde. Protože nestojím na podlaze. Nestojím na ničem. Komíhám zběsile nohama, mám pocit, jako bych se točil v nějaké příšerně bílé prázdnotě. Chci se ujistit, že mám aspoň tělo a sáhnout si rukama na břicho, na stehna... ale necítím ruce.

Na několik hrozivých sekund jsem naprosto přesvědčený, že jsem mrtvý. Hůř, že jsem v kómatu, že jsem měl autonehodu a teď budu v tomhle limbu viset celé roky, než Bětce vyprší moje pojistka a odhodlají se mě odpojit. A ještě hůř – někdo drží můj mozek v lahvi napojené na dráty a budu takhle živořit tisíce let. Stát na polici se štítkem MOZEK... *někoho*.

Kurva, co bude na tom štítku? Za živého boha si nemohu vzpomenout na své jméno, na své povolání... Hlavně, že víš, že máš ženu Bětku, ty idiote, říkám si. Myšlenky mi létají sem a tam, nevolnost se zhoršuje až na hranici únosnosti. Ve chvíli, kdy si říkám, jak je nefér, že se mi chce zvracet, přestože nemám žaludek, ucítím pálení v krku. Zaraduju se, *něco* cítím! Pálení přejde do úst a já vyhazuju žaludeční šťávy někam, kde bych normálně tužil svoje boty.

Moje prsty konečně něco nahmátnou! Slabě. Skoro jako by ztratily veškerý cit. Jako když si přeseďte ruku nebo když vám zubař píchne umrtvovák, a vy pak celý den sedíte v kanclu a slintáte si do klávesnice, protože máte spodní ret úplně mrtvý. Něco pod těmi prsty je a je to... hrubá látka.

A pak postupně přicházejí další vjemy. Bolest v kolenou od klečení, ustupující nevolnost, pálení očí a zvuk. Bože můj, konečně zvuk! Je to hlas, nejdřív jen těžko srozumitelný, ale podle intonace a kadence mám pocit, že pořád něco opakuje.

Hmm-hmmm. Hm-hm-mhmm. Mhumm-mhm-hm! Mhmm-mmm?

Stedeovahy. Ho he nomahí. Zaoe-e id. Hyhíáe he?

„Jste dezorientovaný. To je normální. Hlavně klid. Vnímáte mě?“

Slunce tenkrát pralo tak, že mi babi vzala kšiltovku Chicago Bulls, namočila ji před chalupou do barelu s dešťovkou a teprve potom mi ji vrazila na hlavu. „Kam jdete s Vojtíkem?“ zeptala se.

„Do lesa!“ odpověděl jsem nadšeně. Jako ostatně každý den. Byl to téměř rituál. „Vojtík mi tam chce něco ukázat!“

„Tak buďte opatrný, kluci! A nezlobte Markétku!“ zamávala pak výhružně prstem, ale usmívala se.

„Neboj, neboj!“ ujišťoval jsem ji, zatímco jsem si natahoval batůžek s Tritonem, bohem moří. Nějaká značka minerálek tenkrát vyhlásila soutěž o merch k nejnovější disneyovce. Když jste poslali dostatečné množství etiket, přišel vám batoh, nebo ledvinka k *Malé mořské víle*. Ariela byla pro holky, já měl jejího tátu s trojzubcem. Byl jsem na ten batoh moc pyšný, málem jsem si kvůli němu to léto odkouřil ledviny a obden snášel otcův monolog na téma: „Balená voda je krádež.“

Se zbytkem našeho trojlístku jsme měli sraz na louce za maringotkou. Vždycky to bylo na louce za maringotkou, protože Vojtík trávil v maringotce velkou část léta.

Patřila jeho tátovi, který ji někde schrástil za pár tisíc a udělal si z ní pojízdnou kůlnu. Zahradkáři v devadesátých letech takový věci dělali. Kupovali maringotky, stavěli králíkárný z eternitu a natahovali si ostnatý dráty na plot, když měli pocit, že jim někdo chodí na kedlubny. Nakoupili patnáct trabantů, který jim pak dvacet let stály na zahradě. To všechno jsem v Harcově viděl. Najednou prostě nebylo všechno všech, takže teď doopravdy chtěli všichni všechno.

„Čágo bélo, šilenci!“ mával na mě Vojtík z vysoký trávy. Všechna děcka takhle tenkrát zdravila. „Objevil jsem něco skvělýho!“

Pozdravil jsem se s ním i Markétkou, rozdál žužu, které mi babi dala na cestu, odházel jsem vlhkou bekovkou mravence z pařezu na okraji lesa a posadil se.

„Co skvělýho?“

„Uvidíte!“ gestikuloval Vojtík divoce, dodnes ho vidím. „Je to překvapení, to musíte vidět na vlastní oči! Chcete vidět překvapení?“

Och bože, jak moc jsme chtěli vidět překvapení v lese! Vojtík vytáhl z kapsy tříčtvrťáků kompas, určil směr výletu a vyrazili jsme. Opustili jsme louky a vnořili se mezi stromy. Smrky a borovice byly takhle na okraji ještě daleko od sebe, korunami prosvítalo ostré polední slunce, my bořili svoje tenisky od Vietnamců do mechu a popadaného jehličí a mířili do kopců.

Většina našich dobrodružství se ostatně odehrávala tam. V kopcích. Opičí hory, tak tomu říkala babička. Šlapali jsme nahoru, dolů, skrz rokle, kolem balvanů, křižovali jsme lesní cesty, které tam byly pro dospěláky, ale ne pro nás. My jsme měli zdejší lesy prošláplé jako nikdo, byli jsme domácí. Ignorovali jsme turistické značky i lihovkou počmárané naučné tabule, obcházeli hustě vysázené lesíky a pomalu se posouvali hlouběji.

Do míst, kde končil les a začínal hvozd. Do míst, která se před desítkami let přestala kultivovat, tam, kde si příroda znovu vzala to, co ji právem náleží. Nemyslím si, že bych dokázal v dětství všechny tyhle myšlenky přesně artikulovat, ale určitě jsem to tak *cítil*. Pamatuju si docela přesně, že za Medvědí skálou se atmosféra celého lesa kompletně měnila. Byl tam takový příkrý svah porostlý

kapradinami, a když jste překonali ten, najednou jste byli jinde. Už nehrozilo, že narazíte na starého Vondráčka, jak si to v ošuntělých montérkách a s pivkem v košíku štráduje mezi stromy a hledá houby, kdepak. Za těmi kapradinami čekala divočina. Číhala divočina.

A právě tam nás Vojtík se zarputilým výrazem a jiskrami v očích vedl.

„Hlavně klid, hlááávně klid,“ opakuje mi anglicky hlas a cítím něčí dlaň na zátylku. Tlačí mě dolů. „Nechte hlavu mezi koleny, pomáhá to. Jestli se rychle narovnáte, tak se poblijete, věřte mi. Mluvím ze zkušenosti.“

Srdce mi pořád buší jako splašené, ale ten postarší mužský hlas mě uklidňuje. Mluví s jistotou a vlídností někoho, kdo pomáhá téměř nonšalantně. Zní trochu jako můj táta, když mě učil řídit. No vida, další vzpomínka. Teď ještě to jméno.

„Nejspíš máte v hlavě trochu zmatek, to je taky normální,“ uklidňuje dál hlas. Já vím, že angličtina nemá tykání a vykání, ale něco na tom, jak je ten hlas posazený, působí vykavě. Možná je to britská angličtina. „Vzpomenete si na své jméno?“

Zavrtím hlavou, což vyvolá další vlnu nevolnosti. „Ne,“ vydechnu pak a ústa se mi plní slinami, jak se to děje předtím, než hodíte šavli.

„To je oukej, to je v pohodě, úplně normální,“ chlácholí mě Brit, pustí mi hlavu a poplácá mě po zádech. Zní to podivně tlumeně a polstrovaně, skoro to necítím.

Odvážím se otevřít oči. Dívám se do vyšisovaného béžového koberce, který už jenom svou barvou a texturou křičí „osmdesátková čekárna“. Co mě zaujme, to jsou moje nohy. Nemám boty ani kalhoty, mám na sobě tlustou bílou... kombinézu? Strčím si před obličej ruce, na kterých bobtnají neforemné tlusté rukavice. Hovno kombinézu, mám na sobě skafandr. Bílý, astronautský skafandr. Připadám si jako v nějakém bizarním snu.

„Co se to...?“

„Spousta lidí přichází ve skafandru,“ vysvětluje Brit a přidřepne si ke mně. „A většina skafandrů,“ pokračuje trochu vemlouvavě a prohlíží si mě. Já si prohlížím jeho. Vypadá jako vedlejší postava z *Profesionálů*, někdo, koho Bodie s Doylem vyslychají, zatímco pátrají po komunistech v Liverpoolu nebo tak něco. Má na sobě hnědé plátěné kalhoty, tmavě zelený svetr bez rukávů a tlusté brýle v robustních medových obroučkách. Ustupující vlasy ulízlé dozadu, skráně šedé. Vypadá jako učitel hudebky. Poklepe mi na hrudník. „Většina skafandrů má jmenovky,“ usměje se. „Pan Hejdžek?“ pokusí se.

„Hájek,“ opravím ho. „Jakub Hájek.“

„Co na to říkáte?!“ vydechl tenkrát Vojtík vzrušeně a jako principál pojízdného cirkusu mávl rukou dolů z kopce, aby nám odhalil svoje překvapení.

Ten výjev mě ohromil. Praštil mě do břicha, srdce mi propadlo k žaludku a žaludek až do kalhot. Pamatuju si, že moje první myšlenka patřila Vojtíkovým očím. Jak mu svítily nadšením. A já všechno to rozrušení chápal, ale... nedokázal jsem ho kompletně sdílet. Ne bez náznaku obav. To, co nám svýma pihovatýma rukama tak nadšeně ukazoval, byla vesnice.

Ani ne vesnice, spíš osada, jenom pár baráků. Čtyři, pět chalup. Z některých zbylo už jenom obvodové zdivo a zíraly na nás temnými dírami, kde dříve bývala okna. Jeden, dva domy si dokonce zachovaly střechu, ubránily se postupující přírodě, ale byly vybydlené. Tak intenzivně prázdné. Kostlivci a zombie z cihel, kamenů a malty. Některými domky už prorůstaly několikametrové břízky a celá ves se topila ve stále stoupající hladině křovisek a kapradí. Les pohlcoval zpět to, co si z něj člověk kdysi vyrval.

V první chvíli jsem nebyl schopen slova. Pak se v nejbližším domě ozval praskavý zvuk a z vyskleného okna vyletěl pták. Statečně se mi podařilo zadržet výkřik, ale

Markétka vedle mě vyjekla, přitiskla si dlaň na pusku a druhou rukou mě chytla za předloktí. Najednou bych se vydal dolů beze strachu, i kdyby to byli skuteční kostlivci a zombie. Podíval jsem se na Vojtíka, a i ten se zdál být tím zvukem maličko znepokojen.

„Nejspíš ten pták do něčeho narazil,“ řekl pak celkem nepřesvědčivě.

„Nejspíš,“ přikývl jsem, sundal jsem si kšiltovku a nacpal ji do batohu. Nad osadou sice nebyl příkrov stromů tak hustý jako v okolí, ale ležela v tmavém dolíku a měl jsem intenzivní pocit, že jestli budeme chtít jít blíž, budu potřebovat každý kousek periferního vidění, který mám k dispozici. Byl to stejný iracionální pocit, který mívám občas doteď, když couvám s autem a vypínám u toho rádio. „Ty už jsi byl už někdy dole?“

Vojtík zavrtěl zrzavou hlavou. „Zahlídl jsem to jenom z dálky a smrákalo se. Říkal jsem si, že se sem musím vrátit s váma.“

Dneska bych se vsadil, že byl taky vysraný až za ušima, ale tenkrát jsem cítil jenom vděk z toho, že si nenechal to dobrodružství pro sebe a podělil se. Vojtík. Můj hrdina. „Takže... jdeme?“ nadhodil jsem pak váhavě.

„Jdeme!“ kývnul můj parťák.

Věnoval jsem povzbudivý pohled Markétce a vydali jsme se na sestup strmým svahem směrem k opuštěným domům. Když jsem se zadíval na ten nejbližší, měl jsem pocit, že otevírá prázdný chřtán svých dveří, jako by si chtěl být jistý, že nás zvládne spolknout všechny.

„Kde to jsem?“ ptám se trochu podezíravě a přiložím si ruce v neforemných rukavicích na spánky. Pokouším se je masírovat. „Kdo jste?“

„Nejdřív byste se mohl ujistit, kdo jste vy, ne?“ usměje se Angličan, vstane ode mě, přejde místnost a posadí se za nekvalitně vyhlížející dřevotřískový kancelářský stůl.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Horory s TGM.***

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.